

Entrevista a Jordi Cuixart [Cat/ Cast]

MANUEL LILL/ XAVIER PUIG I SEDANO :: 22/11/2020

«L'única condició per iniciar la negociació amb l'Estat és l'amnistia»

Catalá

El president d'Òmnium Cultural, Jordi Cuixart i Navarro (Santa Perpètua de Mogoda, Vallès Occidental, 1975) està empresonat des fa més de tres anys. Ara fa poc més d'un any que va ser condemnat pel Tribunal Suprem per un delictes de sedició pels fets de la tardor de 2017. Sobre ell pesa una pena de nou anys de presó, agreujada per la suspensió del tercer grau penitenciari. Moltes coses han canviat des que Cuixart va ser empresonat. Degut a la seua estada en la presó i a les restriccions pandèmia, que ens impedeixen visitar-lo, el president de l'entitat civil amb més socis de tot Europa ens respon per carta a les nostres preguntes.

Jordi Cuixart, president d'Òmnium Cultural | Europa Press

Segueix-nos a Facebook per assabentar-te dels nostres darrers reportatges

—Com ha canviat la presó a Jordi Cuixart?

—He après a valorar encara més que només es pot transformar allò que s'accepta i la importància de voler estar bé amb tu mateix, fins i tot en els moments de tristor, i que això no està renyit amb la felicitat. També a desprendre'm de tot allò més material.

Les pors, sobretot les infundades, són el nostre principal adversari a la vida; aquest és el gran enemic a batre. Tenir clar què vols fer t'ajuda a perdre la por.

El dia a dia a la presó no és especialment dur, però, en canvi, viure a la presó no és fàcil, emocionalment parlant, i demana més concentració de la que algú es podria imaginar. Entendre que la vida t'ha donat aquests dies i que el destí t'ha portat aquí i aquí has de passar els dies, dies que són irrepetibles i pots decidir viure'ls o deixar-los passar. Si no els vius aquí dins, els deixaràs passar i, per tant, jo he decidit viure volent viure els dies.

—Vostè, davant el Tribunal Suprem, va reconèixer els fets i va dir que ho tornaria a fer. Quin efecte pensa que va tenir la seva declaració?

—Era la millor manera de fer visible que allò era un judici polític, i no volíem perdre l'oportunitat. En Juan María Bandrés, advocat de presos polítics bascos del franquisme, explicava que, en un procediment jurídic de naturalesa política, com més resistència s'ofereix al tribunal, més favorable tendeix a ser-ne el resultat.

També per això en cap moment no vaig qüestionar els fets pels quals se m'acusava; era evident i, per tant, volíem "obligar" el tribunal a debatre sobre el fons del que allà s'estava jutjant: la legitimitat de l'exercici de drets fonamentals. Penso que, si ens haguéssim centrat

a intentar desmentir els fets, la condemna hauria estat superior. Aquest era l'escenari que volia el tribunal. És cert que vàrem exercir la desobediència civil enfront una decisió judicial que consideràvem que atemptava contra els drets humans, però és aquí on volíem portar el debat: defensar la legitimitat de l'exercici del dret a l'autodeterminació i acusar l'Estat de la violència policial i de les més de 1.000 persones ferides l'1-O.

Com a president d'Òmnium Cultural no podia fer cap altra cosa. Jo no em volia defensar per haver fet un tuit o anat a una reunió, perquè hi tinc tot el dret. El "Ho tornarem a fer" és precisament això: tenim tot el dret del món a seguir lluitant per una societat millor i més justa, i per la república catalana.

—Hi ha hagut veus que diuen que l'1-O es volia fer catxa. Vostè, al Quatre Gats de TV3, va dir que Òmnium no la volia fer. Però, pensa que el Govern sí que volia fer-la?

—Jo estic segur que la voluntat del Govern mai no va ser la de prendre el pèl als catalans, em resulta impossible d'imaginar. De fet, totes aquestes persones estan pagant un preu molt alt.

Una altra cosa és que, a mesura que ens allunyàvem dels dies 1 i 3 d'octubre, reapareguessin les dinàmiques de partit (com, amb molta més força, encara passa ara). És obvi que la reacció violenta de l'Estat va influir en les decisions que després va prendre la Generalitat.

Però la gesta de l'1-O és titànica, i amb els anys encara agafarà més dimensió. Però no és suficient: cal aprendre del que va passar després. Demanem als partits sobiranistes que parlin clar i siguin coherents, que mantinguin fins a les últimes conseqüències tot allò a què es comprometen davant la ciutadania. Fixi's que, com a Òmnium Cultural, no ens correspon dir el què, sinó que seguim treballant perquè s'arribi a grans acords de país. Però sí que diem que el nostre límit no pot ser mai més ni l'amenaça de la repressió ni la presó.

Ens cal ser més, segur, però també més determinats.

—En què pensa vostè quan diu que "Ho tornarem a fer"? Es refereix a un nou referèndum? A implementar els resultats de l'1-O?

—Tornarem a exercir tots els drets que l'Estat ha condemnat. Exercir-los és l'única manera de protegir-los. També el dret a l'autodeterminació. No podem permetre que es criminalitzin drets fonamentals com el de manifestació, o que es persegueixi políticament la ciutadania per la seva ideologia. No oblidem que aquesta persecució ideològica ve de molt lluny i s'estén arreu dels Països Catalans; fixem-nos en els vuit antifeixistes detinguts per la Guàrdia Civil a Pego (Marina Alta).

Òmnium Cultural s'ha deixat i es deixarà sempre la pell per facilitar punts d'entesa entre els diferents actors de la societat catalana: partits polítics, entitats, sindicats, etc. Si tinguéssim una proposta estratègica pròpia, negligiríem la nostra funció cohesionadora. Som de tots, però que ningú no dubti que hi som per empènyer i avançar.

—Creu que l'independentisme està en disposició de “tornar-ho a fer”, o què creu que li falta per “tornar-ho a fer”?

—Cal deixar de generar tant de soroll magnificant el matís i evitant aprofundir en els consensos existents. Negociació i confrontació són propostes complementàries i igual d'intel·ligents.

Respectem les dinàmiques dels partits polítics, però han de decidir què volen fer i explicar-ho a la ciutadania: o pugna electoral o estratègia sobiranista. No poden estar marejant la perdiu, perquè l'1-O va ser possible gràcies a l'enorme sentit d'estat de tothom: partits, entitats, societat civil... Que parlin clar i que ens expliquin què estan disposats a fer i com. Exigim honestedat i respecte, la gent no falla mai.

La repressió busca dividir els qui lluiten, però cal aprofitar-la com a palanca de lluita. No podem avançar cap a l'autodeterminació si acceptem i normalitzem que l'Estat limiti les aspiracions democràtiques dels catalans mitjançant la repressió.

Òmnium Cultural hi som i hi serem sempre des de l'empatia i la generositat, per buscar punts d'entesa i espais de complicitat, però no podem seguir més temps en aquesta situació d'espera i retrets permanents; és aquí on ens voldria l'Estat. Cal passar urgentment de la resposta a la proposta. Recuperar la iniciativa; el país se'ns fon entre els dits i cal una alternativa per fer front a la triple fallida —social, econòmica i democràtica— que patim. La “Dinamarca del sud”, que deien alguns, ja no ens serveix: volem ser la Nova Zelanda d'Europa, hi tenim tot el dret.

—Què creu que cal fer si l'independentisme supera el 50% del vot en les pròximes eleccions al Parlament?

—Ens equivocaríem com a entitat si entréssim en aquests debats. A Òmnium Cultural sempre treballem perquè acabi reeixint una proposta que generi el màxim consens i que es pugui dur a terme. Tenim clar que no podem renunciar a cap via, sempre que sigui pacífica i democràtica. I que, sobretot, no podem renunciar a la lluita no-violenta, inclosa la desobediència civil, per defensar els nostres drets i exercir l'autodeterminació.

—Ha dit en algunes ocasions que calien nous lideratges en l'independentisme. Per què?

—És evident que el principal motiu de la falta d'unitat estratègica és perquè els lideratges actuals no es poden exercir en condicions normals, a causa de la repressió. Per això diem que no sobra ningú, però que calen nous lideratges per complementar els existents, o no ens en sortirem. És obvi que aquests més de tres anys de repressió ens han enfortit col·lectivament, però les limitacions per dirigir una associació, un partit o un govern des de la presó o l'exili són més que evidents.

S'equivocaria qui pensés que el procés d'alliberament nacional s'ha forjat a còpia de personalismes. De fet, això és el que encara avui més descol·loca l'Estat, i una de les nostres grans fortaleeses. El moviment sobiranista català és eminentment popular, però també plural, transversal, intergeneracional i interclassista. Aprofitem-ho, perquè és una cosa molt

excepcional en cap altre moviment cívic o polític d'arreu del món.

—Ara mateix, una part de l'independentisme acusa l'altra d'haver intentat posar el fre després de l'1-O. És una crítica que també s'ha adreçat alguna vegada a Òmnium Cultural. Què en pensa?

—Òmnium hem estat els primers de defensar la desobediència civil i els únics de fer-ho davant del Tribunal Suprem, en el marc d'un judici en què vàrem acusar de manera desacomplexada l'Estat de vulneració de drets humans.

Jo, com a president d'Òmnium Cultural, vaig defensar la legitimitat de tot el que hem fet i vaig assumir-ne plenament les conseqüències. Som l'única entitat de l'Estat que ens hem querellat contra el rei d'Espanya, i mantinc el càrrec de president d'Òmnium Cultural des que vaig entrar a la presó. Tenir clar que l'Estat espanyol mai no decidiria qui és el president de la nostra entitat és el que més força em va donar en els dies més foscos de Soto del Real. Hem passat de ser 70.000 socis, fa encara no tres anys, a més de 183.000 avui. Enfortint l'entitat com a instrument útil per a la societat, arremangant-nos per plantar cara a la COVID-19 i seguint fent de la llengua i la cultura les principals eines de cohesió social del país.

Que ningú no esperi que a Òmnium Cultural fem de partit polític, perquè ni ho som ni ho farem. Seguirem fidels als nostres valors fundacionals.

—Creu que l'independentisme s'ha involucrat prou en allò que vostè anomena "lluites compartides", com ara el dret a l'habitatge, la salut o l'educació?

—És que li és intrínsec, és a dir, no ens estem inventant res. Això ja ve d'en Paco Candel i les lluites veïnals dels lluitadors antifranyquistes.

El fet migratori és del tot estructural a casa nostra: des dels qui baixaven de les muntanyes per anar a treballar a la ciutat fins a les últimes onades migratòries, aquest país s'ha forjat amb l'esforç de gent vinguda d'arreu, i això cal fer-ho prevaldre, cal convertir-ho encara més en un dels principals motius d'orgull nacional.

Ja hem vist que no tenim un estat que defensi els interessos de la ciutadania. Per tant, com a societat, tenim la responsabilitat de no deixar-nos ningú pel camí, ser capaços de crear una gran xarxa d'empoderament ciutadà per gestionar un "mentrestant" en què plou sobre mullat. Gràcies al compromís de moltíssima gent, i juntament amb ECAS [Entitats Catalanes d'Acció Social] i Coop57 [cooperativa de serveis financers, ètics i solidaris], estem impulsant el Lliures, un dels projectes més ambiciosos de país en la lluita contra la pobresa, l'exclusió social i les desigualtats. Amb programes com l'Esprint Solidari i Llibreries Obertes hem plantat cara a la COVID-19. I n'estem impulsant de nous, sobretot per ajudar el sector cultural, que està patint moltíssim, i en part també per una certa desídia dels nostres governants.

Cal enfortir el model d'escola catalana com un dels principals motors de cohesió social per garantir la igualtat d'oportunitats. Aquí no es demana a ningú que renunciï als seus orígens, al contrari. Els meus pares entre ells parlen en castellà a casa, però són ells qui van decidir

que em parlarien en català. La llengua catalana sempre ha estat llengua d'acollida i ha de tornar a ser un dels nostres principals elements d'autoestima col·lectiva. I això és responsabilitat dels ciutadans, però també de les administracions: cal fer complir la llei de política lingüística d'una vegada per totes i sense complexos.

Tot això i molt més són les lluites compartides que tan bé descriuen la idiosincràsia de la majoria de gent d'aquest poble.

—A l'entrega del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes d'enguany hi vam poder veure José Montilla. Creu que, després de l'1-O, és necessari que l'independentisme teixeixi ponts de diàleg amb el no-independentisme? Ha treballat en aquesta direcció Òmnium?

—El president Montilla sempre ha vingut al lliurament del Premi d'Honor, però també ho fan el president Mas o ara el president Torra; l'alcalde Colau o el president Torrent, al costat d'una nodrida representació del món cultural i de la societat civil catalana. No podem polititzar la llengua i la cultura catalanes: són el nervi de la nació, i des d'Òmnium tenim sempre molt present aquesta realitat.

Jo mateix vaig acompanyar la Maria Antònia Oliver a la recepció oficial al Consolat de Mar, amb la presidenta Francina Armengol, quan fou reconeguda amb el Premi d'Honor. És una obvietat que la llengua i la cultura catalanes són patrimoni de tots els ciutadans dels Països Catalans i, si m'ho permet, de la humanitat sencera.

—Què farà vostè si li concedeixen l'indult del qual es parla?

—També en el camp antirepressiu, l'independentisme necessita millorar. No ens podem desorientar constantment amb els cants de sirena de l'Estat. Els presos no som la visualització de cap derrota, sinó un pas més cap a la victòria. Aquest serà el quart Nadal que passarem a la presó i hi ha prop de 3.000 represaliats. Aprofitem-ho com a palanca de transformació democràtica i per denunciar la violació de l'exercici de drets fonamentals a l'Estat espanyol.

L'única condició per iniciar la negociació amb l'Estat és l'amnistia. La legislatura de la repressió ha d'acabar amb l'aprovació d'una llei d'amnistia. Encara s'hi és a temps si interpel·lem els grups parlamentaris perquè acordin una llei d'amnistia i l'aprovin immediatament. Des d'Òmnium Cultural sempre tindrem tota l'empatia del món cap a aquelles persones que escullen prioritzar les sortides personals, però jo tinc molt clar que hi haurà més gent que entrarà a la presó i que, per tant, hem de ser exemple per a les generacions futures.

—Té esperances que la justícia europea els pugui donar la raó?

—Sí, però no som ingenus: no creiem que Europa forci Espanya a seure a negociar, però una condemna per vulneració de drets fonamentals sí que suposaria una reparació moral. Això no és poc, però tampoc no ho podem magnificar. Si aconseguim que Europa condemni Espanya per empresonar la seva dissidència política, hem d'aprofitar l'efecte pedagògic que pot tenir sobre el conjunt de la ciutadania, tant la catalana com la de la resta de l'Estat.

Confio que ho sabrem fer.

També volem que es condemni Espanya per no haver investigat la violència de l'1-O, ja que ha infringit clarament tots els tractats internacionals que té signats. Més de 1.000 ferits i cap condemnat: això és molt greu.

—Recentment ha prologat l'edició catalana del llibre *Podem abolir les presons?*, d'Angela Davis. Després de la seva experiència personal, què en pensa de la funció social de la presó? Creu que caldria repensar el sistema penitenciari?

—L'Angela Davis és un referent de vida. El que cal és repensar el sistema global, que fa aigües per tot arreu. Les presons són la punta de l'iceberg de tot un sistema pervers que aguditza les desigualtats en nom del progrés global, però que en realitat ho fa només per a uns quants. Aquí dins trobareu els més dèbils d'una societat que s'acarnissa amb els més desafavorits. Part de les conseqüències de la societat patriarcal i de consum actuals.

Ja us dic jo que les persones més perilloses del planeta estan en llibertat, en molts casos estan assegudes a les taules presidencials de governs i consells d'administració de multinacionals d'arreu del món.

Com pot ser que en plena pandèmia, quan els autònoms, el petit comerç, els cooperativistes, la petita i mitjana empresa està fent aigües per tot arreu, hi hagi una partida als pressupostos de l'Estat de 2.800 milions d'euros per a programes d'armament? Que és que estem en guerra? Que ens hem tornat bojos? Malament aquella política que no entén el poble.

Per no parlar de la crisi climàtica, que té conseqüències directes sobre les desigualtats: actuem com si la terra fos nostra i no és així, som nosaltres que pertanyem a la terra. Cal una revolució de baix a dalt, i això comença per actuar cadascú de nosaltres i individualment de manera responsable. Sobre què i com consumim, i la consciència que el que cal és reduir, reutilitzar, recuperar i, si no hi ha més remei, reciclar.

—Fa poc que li van concedir, des d'Alcoi, el Premi Ovidi Montllor a la Llibertat d'Expressió i Suport a la Cultura. Vostè sempre ha reivindicat el marc dels Països Catalans. Creu que l'independentisme treballa prou per a articular els territoris de parla catalana?

—No, i ens cal millorar molt. Tampoc no es fa prou, ni de bon tros, des de l'àmbit institucional ni acadèmic ni empresarial. "O ens recobrem en la nostra unitat o serem destruïts com a poble".

Els Països Catalans són una realitat social, cultural i econòmica ben viva, amb un imaginari col·lectiu immens i amb un talent excepcional, però cal superar les fronteres administratives que ens imposen des de l'Estat, i no hi ha temps per perdre. La llista de prioritats és molt llarga: el corredor mediterrani, la reciprocitat dels tres canals de televisió, derogar el centenar de lleis que impossibiliten el normal desenvolupament de la llengua en tots els àmbits —començant per l'escola— o potenciar l'espai comunicatiu també a les xarxes socials i les plataformes digitals. Ens hi va el present més immediat.

—Ha rebut visites a la presó per part de gent d'altres territoris del país, més enllà del Principat? Algun polític?

—I tant. Tinc l'honor de ser el president de la Federació Llull, l'entitat que agermana les tres principals entitats civioculturals dels Països Catalans: Acció Cultural del País Valencià i l'Obra Cultural Balear, juntament amb Òmnium Cultural. Aprofitant diferents visites de locutori, hem pogut fer reunions amb els seus presidents, l'Anna Oliver i en Josep de Luis.

També amb el meu estimadíssim Joan Francesc Mira i molta altra gent. Per aquí han passat en Feliu Ventura, en Pep Gimeno, la Mireia i en Borja, en Xuri, la Gemma Pasqual, la Júlia Taurinyà... La llista, per sort, és molt llarg. Tenim tot un món per compartir.

—Per acabar, pensa que s'està valorant suficientment el paper de la cultura en un context com l'actual?

—No. Som molt crítics amb la diferència que hi està havent entre la cultura i altres sectors. Ni un sol brot en teatres o cinemes, i el metro ple per anar a treballar.

Som un sector profundament castigat per la crisi del 2008. No és suficient aprovar que la cultura és un bé essencial i no actuar de manera conseqüent.

La cultura ens permet conèixer-nos els uns als altres i reconèixer-nos en la diferència. En els moments actuals, veure que hi ha molts futurs possibles és el millor antídote contra la intolerància.

Estem molt decebuts amb la resposta de les administracions cap al sector cultural. No pot ser que del pressupost de la Generalitat de Catalunya només es destini un 0,75% a la cultura. El Govern destina 30 euros per persona i any a la cultura, lluny dels 90 de Polònia, els 120 de Portugal, els 200 de França o els 800 de Suècia. S'està bandejant vergonyosament la cultura arreu dels Països Catalans, i això no és culpa de Madrid.

Castellano

«La única condición para iniciar la negociación con el Estado es la amnistía».

El presidente de Òmnium Cultural, Jordi Cuixart y Navarro (Santa Perpètua de Mogoda, Barcelona, 1975) está encarcelado desde hace más de tres años. Hace poco más de un año que fue condenado por el Tribunal Supremo por un delito de sedición por los hechos del otoño de 2017. Sobre él pesa una pena de nueve años de prisión, agravada por la suspensión del tercer grado penitenciario. Muchas cosas han cambiado desde que Cuixart fue encarcelado. Debido a su estancia en la cárcel y a las restricciones de la pandemia, que nos impiden visitarlo, el presidente de la entidad civil con más socios de toda Europa nos responde por carta a nuestras preguntas.

La entrevista la realizaron Manuel Lillo y Xavier Puig i Sedano.

-¿Cómo ha cambiado la cárcel a Jordi Cuixart?

-He aprendido a valorar aún más que sólo se puede transformar lo que se acepta y la importancia de querer estar bien contigo mismo, incluso en los momentos de tristeza, y que esto no está reñido con la felicidad. También en desprenderme de todo lo más material. Los miedos, sobre todo las infundadas, son nuestro principal adversario en la vida; este es el gran enemigo a batir. Tener claro qué quieres hacer te ayuda a perder el miedo. El día a día en la cárcel no es especialmente duro, pero, en cambio, vivir en la cárcel no es fácil, emocionalmente hablando, y pide más concentración de la que se puede imaginar. Entender que la vida te ha dado estos días y que el destino te ha traído aquí y aquí tienes que pasar los días, días que son irrepetibles y puedes decidir vivirlos o dejarlos pasar. Si no los vives aquí dentro, los dejarás pasar y, por tanto, yo he decidido vivir queriendo vivir los días.

-Usted, ante el Tribunal Supremo, reconoció los hechos y dijo que lo volvería a hacer. ¿Qué efecto piensa que tuvo su declaración?

-Era la mejor manera de hacer visible que aquello era un juicio político, y no queríamos perder la oportunidad. Juan María Bandrés, abogado de presos políticos vascos del franquismo, explicaba que, en un procedimiento jurídico de naturaleza política, cuanta más resistencia se ofrece al tribunal, más favorable tiende a ser el resultado. También por ello en ningún momento cuestioné los hechos por los que se me acusaba; era evidente y, por tanto, queríamos "obligar" al tribunal a debatir sobre el fondo de lo que allí se estaba juzgando: la legitimidad del ejercicio de derechos fundamentales. Pienso que, si nos hubiéramos centrado en intentar desmentir los hechos, la condena habría sido superior. Este era el escenario que quería el tribunal. Es cierto que ejercimos la desobediencia civil frente a una decisión judicial que considerábamos que atentaba contra los derechos humanos, pero es aquí donde queríamos llevar el debate: defender la legitimidad del ejercicio del derecho a la autodeterminación y acusar al Estado de la violencia policial y de las más de 1.000 personas heridas el 1-O. Como presidente de Òmnium Cultural no podía hacer otra cosa. Yo no me quería defender por haber hecho un tuit o ido a una reunión, porque tengo todo el derecho. El "Lo volveremos a hacer" es precisamente eso: tenemos todo el derecho del mundo a seguir luchando por una sociedad mejor y más justa, y por la república catalana.

-Ha habido voces que dicen que con el 1-O se quería hacer farol. Usted, en el programa *Quatre Gats* de TV3, dijo que Òmnium no quería ir de farol. Pero, ¿piensa que el Govern sí quería hacerla?

-Yo estoy seguro de que la voluntad del Govern nunca fue la de tomar el pelo a los catalanes, me resulta imposible de imaginar. De hecho, todas estas personas están pagando un precio muy alto.

Otra cosa es que, a medida que nos alejábamos de los días 1 y 3 de octubre, reaparecieran las dinámicas de partido (como, con mucha más fuerza, todavía pasa ahora). Es obvio que la reacción violenta del Estado influyó en las decisiones que luego tomó la Generalitat. Pero la hazaña del 1-O es titánica, y con los años aún cogerá más dimensión. Mas no es suficiente: hay que aprender de lo que pasó después. Pedimos a los partidos soberanistas

que hablen claro y sean coherentes, que mantengan hasta las últimas consecuencias aquello a lo que se comprometan ante la ciudadanía. Fíjese que, como Òmnium Cultural, no nos corresponde decir el qué, sino que seguimos trabajando para que se llegue a grandes acuerdos de país. Pero sí decimos que nuestro límite no puede ser nunca más ni la amenaza de la represión ni la cárcel.

Necesitamos ser más, seguro, pero también más determinados.

-¿En qué piensa usted cuando dice que "Lo volveremos a hacer"? ¿Se refiere a un nuevo referéndum? ¿A hacer realidad los resultados del 1-O?

-En volver a ejercer todos los derechos que el Estado ha condenado. Ejercerlos es la única manera de protegerlos. También el derecho a la autodeterminación. No podemos permitir que se criminalicen derechos fundamentales como el de manifestación, o que se persiga políticamente a la ciudadanía por su ideología. No olvidemos que esta persecución ideológica viene de muy lejos y se extiende a lo largo de todos los Países Catalanes; fijémonos en los ocho antifascistas detenidos por la Guardia Civil en Pego (Marina Alta). Òmnium Cultural ha dejado y se dejará siempre la piel para facilitar puntos de entendimiento entre los diferentes actores de la sociedad catalana: partidos políticos, entidades, sindicatos, etc. Si tuviéramos una propuesta estratégica propia, no haría falta nuestra función cohesionadora. Somos de todos, pero que nadie dude que estamos para empujar y avanzar.

-¿Cree que el independentismo está en disposición de "volverlo a hacer", o qué cree que le falta para "volverlo a hacer"?

-Hay dejar de generar tanto ruido magnificando el matiz y evitando profundizar en los consensos existentes. Negociación y confrontación son propuestas complementarias e igual de inteligentes.

Respetamos las dinámicas de los partidos políticos, pero deben decidir qué quieren hacer y explicarlo a la ciudadanía: o pugna electoral o estrategia soberanista. No pueden estar mareando la perdiz, porque el 1-O fue posible gracias al enorme sentido de estado de todos: partidos, entidades, sociedad civil... Que hablen claro y que nos expliquen qué están dispuestos a hacer y cómo. Exigimos honestidad y respeto, la gente nunca falla.

La represión busca dividir a los que luchan, pero hay que aprovecharla como palanca de lucha. No podemos avanzar hacia la autodeterminación si aceptamos y normalizamos que el Estado limite las aspiraciones democráticas de los catalanes mediante la represión.

Òmnium Cultural estamos y estaremos siempre desde la empatía y la generosidad, para buscar puntos de entendimiento y espacios de complicidad, pero no podemos seguir más tiempo en esta situación de espera y reproches permanentes; es aquí donde nos quisiera el Estado. Hay que pasar urgentemente de la respuesta a la propuesta. Recuperar la iniciativa; el país se nos funde entre los dedos y hay una alternativa para hacer frente a la triple quiebra -social, económica y democrática- que padecemos. La "Dinamarca del sur", que decían algunos, ya no nos sirve: queremos ser la Nueva Zelanda de Europa, tenemos todo el derecho.

-¿Qué cree que hay que hacer si el independentismo supera el 50% del voto en las próximas elecciones al Parlamento?

-Nos equivocariáramos como entidad si entráramos en estos debates. En Òmnium Cultural siempre trabajamos para que tenga éxito una propuesta que genere el máximo consenso y que se pueda llevar a cabo. Tenemos claro que no podemos renunciar a ninguna vía, siempre que sea pacífica y democrática. Y que, sobre todo, no podemos renunciar a la lucha no-violenta, incluida la desobediencia civil, para defender nuestros derechos y ejercer la autodeterminación.

-Ha dicho en algunas ocasiones que hacían falta nuevos liderazgos en el independentismo. ¿Por qué?

-Es evidente que el principal motivo de la falta de unidad estratégica es que los liderazgos actuales no se pueden ejercer en condiciones normales, debido a la represión. Por eso decimos que no sobra nadie, pero que se necesitan nuevos liderazgos para complementar los existentes, o no saldremos. Es obvio que estos más de tres años de represión nos han fortalecido colectivamente, pero las limitaciones para dirigir una asociación, un partido o un gobierno desde la cárcel o el exilio son más que evidentes.

Se equivocaría quien pensara que el proceso de liberación nacional se ha forjado a base de personalismos. De hecho, eso es lo que todavía hoy más descoloca el Estado, y una de nuestras grandes fortalezas. El movimiento soberanista catalán es eminentemente popular, pero también plural, transversal, intergeneracional e interclasista. Aprovechémoslo, porque es algo muy excepcional en otros movimientos cívicos o políticos de todo el mundo.

-Ahora mismo, una parte del independentismo acusa a la otra de haber intentado poner el freno después del 1-O. Es una crítica que también se ha dirigido alguna vez a Òmnium Cultural. ¿Qué piensa?

-En Òmnium hemos sido los primeros en defender la desobediencia civil y los únicos que lo hemos hecho ante el Tribunal Supremo, en el marco de un juicio en el que acusamos de manera desacomplejada al Estado de vulneración de derechos humanos.

Yo, como presidente de Òmnium Cultural, defendí la legitimidad de todo lo que hemos hecho y asumí plenamente las consecuencias. Somos la única entidad del Estado que nos hemos querellado contra el rey de España, y mantengo el cargo de presidente de Òmnium Cultural desde que entré en la cárcel. Tener claro que el Estado español nunca decidiría quién es el presidente de nuestra entidad es lo que más fuerza me dio en los días más oscuros de Soto del Real. Hemos pasado de ser 70.000 socios, hace apenas tres años, a más de 183.000 hoy. Fortaleciendo la entidad como instrumento útil para la sociedad, arremangándonos para hacer frente a la Covid-19 y siguiendo haciendo de la lengua y la cultura las principales herramientas de cohesión social del país.

Que nadie espere que Òmnium Cultural haga de partido político, porque ni lo somos ni lo haremos. Seguiremos fieles a nuestros valores fundacionales.

-¿Cree que el independentismo se ha involucrado bastante en lo que usted llama "luchas compartidas", como el derecho a la vivienda, la salud o la educación?

-Es que le es intrínseco, es decir, no nos estamos inventando nada. Esto ya viene de Paco Candel y las luchas vecinales de los luchadores antifranquistas.

El hecho migratorio es del todo estructural en nuestra casa: desde quienes bajaban de las

montañas para ir a trabajar a la ciudad hasta las últimas oleadas migratorias, este país se ha forjado con el esfuerzo de gente venida de todas partes, y esto hay que hacerlo prevalecer, hay que convertirlo aún más en uno de los principales motivos de orgullo nacional.

Ya hemos visto que no tenemos un Estado que defienda los intereses de la ciudadanía. Por lo tanto, como sociedad, tenemos la responsabilidad de no dejarnos a nadie por el camino, ser capaces de crear una gran red de empoderamiento ciudadano para gestionar un "mientras tanto" en el que llueve sobre mojado. Gracias al compromiso de muchísima gente, y junto con ECAS [Entidades Catalanas de Acción Social] y Coop57 [cooperativa de servicios financieros, éticos y solidarios], estamos impulsando *Lliures*, uno de los proyectos más ambiciosos de país en la lucha contra la pobreza, la exclusión social y las desigualdades. Con programas como *Esprint Solidari* y *Llibreries Obertes* hemos plantado cara a la Covid-19. Y estamos impulsando nuevos proyectos, sobre todo para ayudar al sector cultural, que está sufriendo muchísimo, y en parte también por una cierta desidia de nuestros gobernantes.

Hay que fortalecer el modelo de escuela catalana como uno de los principales motores de cohesión social para garantizar la igualdad de oportunidades. Aquí no se pide a nadie que renuncie a sus orígenes, al contrario. Mis padres entre ellos hablan en castellano en casa, pero son ellos los que decidieron que me hablarían en catalán. La lengua catalana siempre ha sido lengua de acogida y tiene que volver a ser uno de nuestros principales elementos de autoestima colectiva. Y esto es responsabilidad de los ciudadanos, pero también de las administraciones: hay que hacer cumplir la ley de política lingüística de una vez por todas y sin complejos.

Todo esto y mucho más son las luchas compartidas que tan bien describen la idiosincrasia de la mayoría de gente de este pueblo.

-A la entrega del Premio de Honor de las Letras Catalanas de este año pudimos ver a José Montilla. ¿Cree que, después del 1-O, es necesario que el independentismo teja puentes de diálogo con el no-independentismo? ¿Ha trabajado en esta dirección Òmnium?

-El presidente Montilla siempre ha venido a la entrega del Premio de Honor, pero también lo hacen el presidente Mas o ahora el presidente Torra; la alcaldesa Colau o el presidente Torrent, junto a una nutrida representación del mundo cultural y de la sociedad civil catalana. No podemos politizar la lengua y la cultura catalanas: son el nervio de la nación, y desde Òmnium tenemos siempre muy presente esta realidad.

Yo mismo acompañé a Maria Antònia Oliver a la recepción oficial en el Consolat de Mar, con la presidenta Francina Armengol, cuando fue reconocida con el Premio de Honor. Es una obviedad que la lengua y la cultura catalanas son patrimonio de todos los ciudadanos de los Países Catalanes y, si me lo permite, de la humanidad entera.

-¿Qué hará usted si le conceden el indulto del que se habla?

-También en el campo antirepresivo, el independentismo necesita mejorar. No nos podemos desorientar constantemente con los cantos de sirena del Estado. Los presos no somos la visualización de ninguna derrota, sino un paso más hacia la victoria. Este será la cuarta Navidad que pasaremos a la cárcel y hay cerca de 3.000 represaliados. Aprovechemos esto como palanca de transformación democrática y para denunciar la violación del ejercicio de

derechos fundamentales en Estado español.

La única condición para iniciar la negociación con el Estado es la amnistía. La legislatura de la represión debe terminar con la aprobación de una ley de amnistía. Aún se está a tiempo si interpelamos a los grupos parlamentarios para que acuerden una ley de amnistía y la aprueben inmediatamente. Desde Òmnium Cultural siempre tendremos toda la empatía del mundo hacia aquellas personas que eligen priorizar las salidas personales, pero yo tengo muy claro que habrá más gente que entrará en prisión y que, por tanto, debemos ser ejemplo para las generaciones futuras.

-¿Tiene esperanzas de que la justicia europea les pueda dar la razón?

-Sí, pero no somos ingenuos: no creemos que Europa fuerce a España a sentarse a negociar, pero una condena por vulneración de derechos fundamentales sí supondría una reparación moral. Esto no es poco, pero tampoco lo podemos magnificar. Si conseguimos que Europa condene a España por encarcelar a la disidencia política, debemos aprovechar el efecto pedagógico que puede tener sobre el conjunto de la ciudadanía, tanto la catalana como la del resto del Estado. Confío que lo sabremos hacer.

También queremos que se condene a España por no haber investigado la violencia del 1-O, ya que ha infringido claramente todos los tratados internacionales que tiene firmados. Más de 1.000 heridos y ningún condenado: esto es muy grave.

-Recientemente ha prologado la edición catalana del libro *¿Podemos abolir las cárceles?*, de Angela Davis. Después de su experiencia personal, ¿qué piensa de la función social de la cárcel? Cree que habría que repensar el sistema penitenciario?

-Angela Davis es un referente de vida. Lo que se precisa es repensar el sistema global, que hace aguas por todas partes. Las cárceles son la punta del iceberg de todo un sistema perverso que agudiza las desigualdades en nombre del progreso global, pero que en realidad lo hace sólo para unos cuantos. Aquí dentro encontraréis a los más débiles de una sociedad que se ceba con los más desfavorecidos. Parte de las consecuencias de la sociedad patriarcal y de consumo actual.

Ya os digo yo que las personas más peligrosas del planeta están en libertad, en muchos casos están sentadas en las mesas presidenciales de gobiernos y consejos de administración de multinacionales de todo el mundo.

¿Cómo puede ser que en plena pandemia, cuando los autónomos, el pequeño comercio, los cooperativistas, la pequeña y mediana empresa están haciendo aguas por todas partes, haya una partida en los presupuestos del Estado de 2.800 millones de euros para programas de armamento? ¿Que estamos en guerra? ¿Que nos hemos vuelto locos? Horrible la política que no entiende el pueblo.

Por no hablar de la crisis climática, que tiene consecuencias directas sobre las desigualdades: actuamos como si la tierra fuera nuestra y no es así, somos nosotros los que pertenecemos a la tierra. Hay una revolución de abajo arriba, y eso empieza por actuar cada uno de nosotros e individualmente de manera responsable. Sobre qué y cómo consumimos, y la conciencia de que lo necesario es reducir, reutilizar, recuperar y, si no hay más remedio, reciclar.

-Hace poco que le concedieron, desde Alcoy, el Premio Ovidi Montllor a la Libertad

de Expresión y Apoyo a la Cultura. Usted siempre ha reivindicado el marco de los Países Catalanes. ¿Cree que el independentismo trabaja bastante para articular los territorios de habla catalana?

-No, y necesitamos mejorar mucho. Tampoco se hace lo suficiente, ni mucho menos, desde el ámbito institucional ni académico ni empresarial. "O nos recobramos en nuestra unidad o seremos destruidos como pueblo".

Los Países Catalanes son una realidad social, cultural y económica muy viva, con un imaginario colectivo inmenso y con un talento excepcional, pero hay que superar las fronteras administrativas que nos imponen desde el Estado, y no hay tiempo que perder. La lista de prioridades es muy larga: el corredor mediterráneo, la reciprocidad de los tres canales de televisión, derogar el centenar de leyes que imposibilitan el normal desarrollo de la lengua en todos los ámbitos -empezando por la escuela- o potenciar el espacio comunicativo también en las redes sociales y las plataformas digitales. Nos va el presente más inmediato.

-¿Ha recibido visitas en prisión por parte de gente de otros territorios del país, más allá del Principado? ¿Algún político?

-Claro. Tengo el honor de ser el presidente de la Federació Llull, la entidad que hermana las tres principales entidades cívicas de los Países Catalanes: Acción Cultural del País Valenciano y la Obra Cultural Balear, junto con Òmnium Cultural. Aprovechando diferentes visitas de locutorio, hemos podido hacer reuniones con sus presidentes, Anna Oliver y Josep de Luis.

También con mi queridísimo Juan Francisco Mira y mucha otra gente. Por aquí han pasado Feliu Ventura, Pep Gimeno, Mireia y Borja, Xuri, Gemma Pascual, Júlia Taurinyà... La lista, por suerte, es muy larga. Tenemos todo un mundo para compartir.

-Para acabar, ¿piensa que se está valorando suficientemente el papel de la cultura en un contexto como el actual?

-No. Somos muy críticos con la diferencia que está habiendo entre la cultura y otros sectores. Ni un solo brote en teatros o cines, y el metro lleno para ir a trabajar.

Somos un sector profundamente castigado por la crisis del 2008. No es suficiente aprobar que la cultura es un bien esencial y no actuar de manera consecuente.

La cultura nos permite conocernos unos a otros y reconocernos en la diferencia. En los momentos actuales, ver que hay muchos futuros posibles es el mejor antídoto contra la intolerancia.

Estamos muy decepcionados con la respuesta de las administraciones hacia el sector cultural. No puede ser que del presupuesto de la Generalitat de Cataluña sólo se destine un 0,75% a la cultura. El Gobierno destina 30 euros por persona y año a la cultura, lejos de los 90 de Polonia, los 120 de Portugal, los 200 de Francia o los 800 de Suecia. Se está desterrando vergonzosamente la cultura en los Países Catalanes, y esto no es culpa de Madrid.

Jordi Cuixart preso político catalán y presidente de Òmnium Cultural, la entidad civil con más personas asociadas de Europa en el año 2020

Fuente

Traducción: Daniel Raventós

<https://ppcc.lahaine.org/entrevista-a-jordi-cuixart-cat>